

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות יג.

עין משפט גזר מצוה

נא א מיי פון מהלכות יבום הלכה כה טוע'ע אה"ע סימן קעג טע"ו:
נב ב מיי פון מהלכה יב טוע'ע אה"ע טס טע"ג:

תורה אור השלם
1. וְאִשָּׁה אֶל אַחֶיהָ לֹא תִקַּח לְצֵדָה לְעַד עֲרֻקָתָהּ עֲלֵיהָ בְחַיֶּיהָ; וְיִקְרָא יָחִיד

תוס' חד מקמאי

מחזיר גרושתו כולן מותרות: בתני' ב"ש מכשירין וביה פולסין לכהונה ונבעלה לפסול לה דכתוב ובת כהן כי תהיה לאיש וז' (ב) בתרומה הקדשים לא תאכל כגון שנבעלה לזר אצלה פסלה לתרומה ולכהונה מק"ז דגרושה דמותרת בתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה (בתרומה) אינו דין שאסורה בכהונה והכי אי' בפי' אלמנה לכהן גדול והתם אסוק' דור אצלו מעיקרא בעי' לאפקוק מחזיר גרושתו דלאו דו מתקמא ולא פסלה לא לתרומה ולא לכהונה דהא פסול כהונה מתרומה קאמי אכל בחיובי כריתות אצ"ג דלאו דו מעיקרא הוה פסלה לתרומה ולכהונה מק"ז וה"ג אמרין בשלהי פרקין נהי נמי דעשו והאי' ירושע אין מהו מחיובי כריתות ומאי מפסלא. (א) והלכה כב"ה נהי דמפסול לא הוי פסום מיהא הוי דאתי בק"ז מאלמנה ולא פריך מה דאלמנה שכן היא עצמה מתחללת כדפרקי בהא מחזיר גרושתו ושי"מ דבחיובי כריתות היא עצמה מתחללת ואע"ג דלאו דו מעיקרא הוא:

(א) נראה דל"ל ומאי מפסלא אפי' אם הלכה כב"ה.

ר"ב זבד אמר אין בנים בלא סימנים. אומר ר"י דלר"ך לפרש דאין עיבור זנים של קיימא מצי להיות בלא סימנים ומיהו זמנין אמו מדפרין וניבדוק וכן אלא למ"ד אין חוששין מאי איכא למימר ואם אין זנים כלל בלא סימנים ודאי נשרו וגם לשון חוששין נמי משמע דליכא אלא חששא בעלמא ולא שודאי נשרו ומשום דלא שכיח עיבור בלא סימנים לא מנינו חמתו ממאנת דחוששים לסימנים כדמסיק ואולי ולהכי קאמר נמי רבה בר יוחאי תוך הזמן הזה היא מתה ועוברת ממ אע"פ דפעמים מיה כיון דלא שכיח וצדדיה דרז צדי דנקט שמא תמות בצדל מיעוט ואלע"ג דרבה בר יוחאי לא מישט למינקט שמה צדל מיעוטא וא"ת ומנין לו לגמרא לרז זבד לא זעי למימר דאין זנים כלל בלא סימנים כדמשמע במלתיה וי"ל דאם אין זנים כלל בלא סימנים צ"ל למימר א"כ במאי אמתא לפלוני אדרב ספרא כיון דלדידה נמי אין זנים כלל בלא סימנים כמו לרז ספרא אלא ודאי אמתא למימר דאין הצנים סימן גדלות אלא השערות וכי ליכא שערות לא מחזקינן לה ודאי גדולה ולהכי פריך ולצדוק ומשני חוששין שמה נשרו וחוששין לה בצפק גדולה לענין חלילה וקדושין דאורייתא ולענין עונשין ומילי טובא וצקונטרס פי' דסבר רז זבד דמוך הזמן כלאחר הזמן דלא כהלכתא נראה לר"י דבעלמא מורה רז זבד דמוך הזמן כלפני הזמן ושאי הכא דע"י זנים חשבינן לסימנים כאלו הם לאחר זמן כדפרישית נמי לרז ספרא: **משום** עקר לידה חיישינן. וא"ת כיון דאין זנים בלא סימנים משעת העיבור צדוק קמי לידה ואי ליכא סימנים ליכא למיטש שמה נשרו דלכתי לא זא עבר לידה וי"ל דלא דוקא נקט עבר לידה דה"ה נמי דמשום עבר עיבור חיישינן שמה נשרו ולא נקט עבר לידה אלא משום דלקשי ליה וצדוק אמת החמות כדי למאן דהיינו אחר לידה להכי נקט עבר לידה וה"ה

דאי צדקה קמי לידה ולא אשכחן דאיכא לידה דנשרו משום עבר עיבור ואי היה מפרש מילתיה דרז זבד לידה צדוק זנים בלא סימנים קאמר הו אמי שפיר הא דנקט עבר לידה ולא היינו צריכים לומר משום עבר עיבור חיישינן אכל אי אפשר לומר כן דא"כ לא הו משני מידי לרבה בר יוחאי: **מתה** בתו או נתגרשה. הא דלא נקט מילתא או שנמאלת אילונית משום דמתני' אמתא לאשמעינן אפילו כנס ולבסוף גירש ומילתא או שנמאלת אילונית אין שום חדוש דצטלו להו קידושי קמאי וכך לי כנס ולבסוף מיאנה כמו מילתא ולבסוף כנס א"נ משום דקאי אמתת מכל העריות האלו ומילתא או שנמאלת אילונית לא שייך צדל העריות:

שרש אהים שנים וכו'. לקמן בצר"ך ד' אחים (דף ג' ד"ה גירש) אפרש לה אמאי נקט שלשה אחים: **נשואין** הראשונים בפי"א. הכא לא הוה שייך למינקט הראשונים דליכא הכא תרי נשואין ומשום היא דצפרק צ"ש (לקמן קט): נקט הכי דתנן המגרש ההשה והחזירה מותרת ליבס ור"א אוקר ומפרש התם טעמא דר"א משום דמספקא ליה אי מיתה מפלת אי נישואים הראשונים מפילים: **תמאן** השתא ותתייבם בו'. ואפי' לר"ג דלית ליה מלמדין אמת הקטנה שתמאן לקמן צפ' צ"ש (דף קט). היינו להויליא מצעלה א"כ פריך דהיכא דמילתא תתייבס לרבה ומתני' משמע דאין לה תקנה אלא בחלילה: **צרת ערוה שאני בו'**. ה"ג צערת נפילה נראית כצרת בתו וא"ת ומנא ליה דטעמא דרמי בר יחזקאל משום דבעת נפילה נראית ככלתו דלמנא טעמא דרמי בר יחזקאל גופיה משום דרבי אושעיא דאינה ממאנת לזיקתו וי"ל דע"כ

אין זנים בלא סימנים. והיולדת צקטנות חזקה הציאה סימנים ומשהציאה סימנים בתוך צ"ב לא תמאן דהיי סימנים גמורים וינהו דק"ל לרז זבד מוך זמן כלאחר זמן לענין סימן ולא אמרינן שומא יניחו: **הניחא למ"ד כו'**. פלוגמא צפ' יואל דופן(מה דף מו):

מנא הני מילי. דלרת רתה פטורה: **נתגרשו לרוסיין מותרין**. ואפי' כנס אחיו אמת הנכרית ולבסוף גירש אמת בת אחיו דהוה להו כרות זו לזו קודם גירושין אפי"ה קשרינן ליה לייבומי כדקתני ומתה בתו או נתגרשה הואיל ובעת נפילה לא הוה כרות זו לזו: **וכנסה המגרש ומת**. ונפלה נכרית לפני שלשי שנים אמת אמתו של (א) זו הראשונה דהוא לרו כרת אמת אשה משנתגרשה לרוסיהן מותרות הואיל ולא היתה אמת אמתו של זה כרה לנכרית זו שקודם נשואים של זו נתגרשה: **פגמא**. קשיין אהדדי: **האי סגא**. דמתני' סבר מיתה הצעל מפלת נשוי לייבום הלכך אפי' כנס ולבסוף גירש כיון דבעת מיתה לאו כרת הבת היא שריא: **ופגמא**. וצדדיה סבר נישואין הראשונים שהאשה נשאת לצעלה מפיליט אמתה לייבום הלכך משנעשית כרת ערוה שעה אחת אסורה עולמית: **וז**. דמתני' דהכא דכנס ולבסוף גירש מותרת כדקתני ומתה בתו או נתגרשה ואין צ"ל זו דג' אחים דגירש ולבסוף כנס: **ושמאן**. הערוה השתא ותאמר אי איפשי כדקושין שקדשוני אמי ואחי לצעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבס כרתה: **ממאנת למאמרו**. הא דמתא לקמן צפ' צ"ש (ב) וז"ה אומר"ס בצעל ויבס: **למאמרו**. הוא דממאנת שאם עשה היבס מאמר צדמה קטנה ומילתא זו מפקיע מילאן אמת המאמר וחזרה לזיקה לבדה וחוללת. ואע"ג דגדולה שעה צה מאמר ולא רצה לכנס קי"ל צפ' ר"ג (לקמן דף נ:)

לבעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבס כרתה: **ממאנת למאמרו**. הא דמתא לקמן צפ' צ"ש (ב) וז"ה אומר"ס בצעל ויבס: **למאמרו**. הוא דממאנת שאם עשה היבס מאמר צדמה קטנה ומילתא זו מפקיע מילאן אמת המאמר וחזרה לזיקה לבדה וחוללת. ואע"ג דגדולה שעה צה מאמר ולא רצה לכנס קי"ל צפ' ר"ג (לקמן דף נ:)

לבעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבס כרתה: **ממאנת למאמרו**. הא דמתא לקמן צפ' צ"ש (ב) וז"ה אומר"ס בצעל ויבס: **למאמרו**. הוא דממאנת שאם עשה היבס מאמר צדמה קטנה ומילתא זו מפקיע מילאן אמת המאמר וחזרה לזיקה לבדה וחוללת. ואע"ג דגדולה שעה צה מאמר ולא רצה לכנס קי"ל צפ' ר"ג (לקמן דף נ:)

(א) לעיל ג' ט' לקמן ג' (א) וצ"ל אמת אמתו; (ד) ונקמן ג' ט' (א) ונשבת צב; וש"י ועי' חו"ס' מנחות עה: ד"ה גבדל; (ו) ונש עיבובין ע"י ר"ש; (ז) לעיל ג' ט' מנחות נה: והיותו ג' ט' (לקמן קט); (ח) לקמן קט; קדושין מה ע"ש; ט' לעיל ג' י' (א) ונקמן קט; (י) ונש ג' ט' ערוה פ"ד מ"ה; ט' ג' נ"א כמ"ה; ט' (דף קט); ט' לעיל ט'.

גליון הש"ס

גמ' רב אשי אמר סברא היא. ע' לעיל דף ג' ע"א מדה' עד סוף; שם נשואין הראשונים ספיריב. לקמן דף ט' ע"ג: שם ה"ג משעת נפילה. עיין לקמן דף טט ע"א מדה' אי כרמי אלעזר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויבסו וכו' על זה הראשונה דהוא לה כרת: (ב) ד"ה למאמרו וכו' צפ' ר"ג דצדדיה; (ג) ד"ה הכא נמי וכו' ליבס והצדקה למאן כו'; (ד) ד"ה שש וכו' שניה נכרים אכל זה: (ה) ד"ה אמו וכו' ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו: (ו) תוס' ד"ה רוב זבד וכו' ומיהו זמנין איחא מדפרקי:

מוסף רש"י

לצדוק. כרות הרבה משמע, מלמא כתיב וצור (שער ג'). ובכונה המגרש ומת. ומותרת זו להמאמר שהיה עד שלא נקט גירש אמת הראשונה שהיא ולא היתה נכרית מעולם (לקמן ל'). תבא. קשה אהדדי ב"ק חז: מחבורת עה"ה).